

Pre Modern

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยนต์ ไชยพร, กรุงเทพฯ :
way of book, 2551, ราคา 185 บาท

ประกาศิต ดำสอาด *

คนส่วนใหญ่เห็นชื่อและคั่นหน้ารองศาสตราจารย์ ดร.ไชยนต์ ไชยพร อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อครั้งขึ้นหน้า 1 หนังสือพิมพ์หลายฉบับ เพราะการฉีกบัตรเลือกตั้งที่ตกเป็นข่าวกรีกโครมเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 เพื่อต้องการประท้วงครอบครัวยุติตนายกรัฐมนตรีที่ซื้อขายหุ้นโดยหลีกเลี่ยงที่จะเสียภาษีให้รัฐ แทนที่อดีตนายกรัฐมนตรีจะแถลงต่อรัฐสภาให้เกิดความกระจ่าง หรือลาออกเพื่อแสดงสปิริตของการเป็นนักการเมืองที่ดี แต่กลับใช้วิธีการยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งซึ่งตามหลักประชาธิปไตยตัวแทนแบบรัฐสภาของนานาประเทศและของประเทศไทย การเลือกตั้งมีไว้เพื่อให้ประชาชนตัดสินใจเลือกนโยบายสาธารณะในการบริหารประเทศ ไม่ใช่มีไว้เพื่อตัดสินถูกผิดของการกระทำของบุคคล

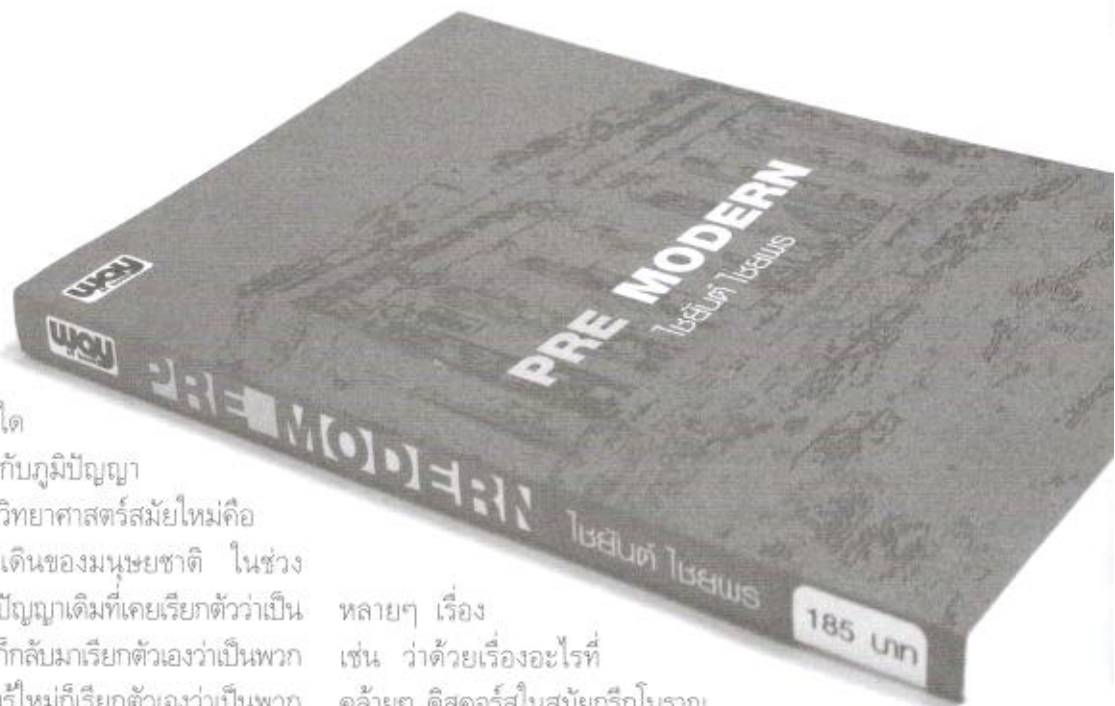
หากจะดูประวัติด้านการศึกษาของรองศาสตราจารย์ ดร.ไชยนต์ ทั้งปริญญาตรี โท และเอกด้านรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะปริญญาเอกด้านปรัชญาการเมืองที่ London School of Economics and Political Science นั้น อาจหมายความว่า หากใครอยากถกเถียงในประเด็นการเมือง ก็ควรจะต้องทำการบ้านมาพอสมควร เพื่อให้บทสนทนา ก่อเกิดทั้งสติปัญญาและอรรถรส

หลายคนที่ได้อ่าน Pre Modern เมื่อครั้งที่ตีพิมพ์เป็นตอนๆ ใน a day weekly มาก่อนที่จะมีการนำมารวมเล่มอย่างที่เราเห็นนี้ ย่อมทราบดีว่า Pre Modern ที่ปรากฏใน a day weekly ล้วนแต่เป็นเรื่องกรีกโบราณเสียส่วนใหญ่ มีโรมันบ้างเล็กน้อย หลายคนอาจ

สงสัยว่าทำไม Pre Modern ถึงมีแต่กรีกโบราณ เพราะน่าจะรวมถึงยุคกลางและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการด้วย ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายไว้ในคำนำของหนังสือว่า “Modern” ในประวัติศาสตร์ยุโรปนั้นเกิดขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกเกิดจากการแบ่งยุคในคริสต์ศตวรรษที่ 5 หลังจากจักรวรรดิโรมันล่มสลาย (ปรากฏในงานเขียนของ Cassiodorus) ส่วนอีกครั้งเกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 15 หลังจากการค้นพบทวีปใหม่ของคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ในปี ค.ศ. 1492 และการค้นพบความรู้ความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับโลกและกฎแห่งการเคลื่อนไหวของกาลิเลโอในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ยังผลให้เกิดการสงสัยตั้งคำถามกับภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เคยเชื่อกันมาว่าถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด จนนำไปสู่การวิพากษ์ครั้งสำคัญที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ยุโรป

การวิพากษ์ครั้งนี้เป็นที่รู้จักในนามของ “การวิวาทะระหว่างผู้นิยมภูมิปัญญาโบราณกับผู้นิยมภูมิปัญญาสมัยใหม่” หรือ “The Battles of the Books” โดยเกิดขึ้นในหมู่ผู้รู้หนังสือ พระ และปัญญาชน ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าคุณรู้ที่แท้จริงอันประเสริฐสุดและสมบูรณ์แบบนั้นได้ถูกค้นพบแล้วโดยผู้รู้ในสมัยโบราณ และไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาอะไรใหม่ๆ อีกต่อไป สิ่งที่สำคัญคือทำอะไรจึงจะฟื้นฟูภูมิปัญญาโบราณให้กลับคืนชีพขึ้นมา และพยายามที่จะทำความเข้าใจในภูมิปัญญานั้นให้ได้เท่ากับผู้รู้ในอดีต ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าภูมิปัญญาโบราณนั้นมิได้เป็นอย่างพวกแรกกล่าวอ้าง แต่ภูมิปัญญาสมัยใหม่อันได้แก่ความรู้ต่างๆ ที่ถูกค้นพบใหม่ต่างหากที่จะนำมนุษยชาติไปสู่ความก้าวหน้าอย่าง

* เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีเหตุผลใด

ที่จะยึดติดและหยุดชะงักกับภูมิปัญญา

โบราณต่อไป ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่คือ

เข็มทิศสำคัญสำหรับก้าวเดินของมนุษยชาติ ในช่วง
วิวาทดังกล่าวผู้ที่นิยมภูมิปัญญาเดิมที่เคยเรียกตัวว่าเป็น
Modern ในนัยอันต่ำต้อยก็กลับมเรียกตัวเองว่าเป็นพวก
Ancient ส่วนผู้นิยมความรู้ใหม่ก็เรียกตัวเองว่าเป็นพวก
Modern อันเป็นที่มาของนัยของการเกิด Modern ครั้ง
ที่ 2 และเป็นอย่างที่เราในปัจจุบันเข้าใจ นั่นคือไม่
ปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง นิยามอะไรใหม่ๆ เชื่อในความ
ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของพัฒนาการความรู้ของ
มนุษยชาติ

Pre Modern เป็นงานเขียนในทำนองเล่าสู่กัน
ฟังว่าในโลกโบราณเขาคิดเขาทำอะไรกัน เชื่อมโยง
เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในปัจจุบันได้หรือไม่ ความสัมพันธ์
ระหว่างเราในปัจจุบันกับคนโบราณจะเปรียบได้กับ “คน
แคระบนบ่ายักษ์” อย่างที่ Bernard de Chartres กล่าว
ไว้ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 ว่า “We are like dwarfs
perched on the shoulders of giants; thus we are
able to see more and farther than they can, not
because we have keener eyesight, or stand taller,
but because we are raised and lifted on their
gigantic greatness.” เช่น “ความคิดแบบพอเพียง”
หรือ “พอเพียงแบบกรีกๆ” ซึ่งมีมาตั้งแต่ยุคโบราณ โดย
เฉพาะไดโอจีนีส (Diogenes) ผู้เชื่อในลัทธิชินิก เขาเชื่อ
ว่าธรรมชาติได้มอบวิถีชีวิตอันเรียบง่ายให้แก่มนุษย์ แต่
มักถูกละเลยเพราะมนุษย์ยึดติดกับความฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อ
เขาเห็นว่าชีวิตคนเราควรดำเนินไปให้สอดคล้องกับ
ธรรมชาติที่สุด นอกจากเรื่อง “พอเพียงแบบกรีกๆ” แล้ว
Pre Modern ยังนำเสนอเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างเราในปัจจุบันกับคนโบราณอีก

หลายๆ เรื่อง

เช่น ว่าด้วยเรื่องอะไรที่

คล้ายๆ ดิสคอร์ดในสมัยกรีกโบราณ,

ทรรษา: อดีต-ปัจจุบัน, การให้สถานะความเป็น
พลเมืองแบบกรีก, โอลิมปิกกรีกโบราณ: ศักดิ์ศรีของ
ความเป็นคนเหนือคน และ พรรค/กลุ่มการเมืองในสมัย
ประชาธิปไตยเอเธนส์ เป็นต้น เสน่ห์อีกข้อหนึ่งของ
หนังสือเล่มนี้ คือ อารมณ์ขันของผู้เขียน ต้องยอมรับว่า
มีหลายตอนที่เรียกรอยยิ้มจากผู้อ่านได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ เช่น เดินอ่าน-เดินพอม จาก binary op-
position สู่ metamorphosis?, คิดไปทำไมปวดหัว
มีผัดดีกว่า, และเพลโดกับสถาบันการดื่มสุรา เป็นต้น

ดังนั้น Pre Modern จึงมิใช่เป็นเพียงหนังสือ
ที่เรียบเรียงขึ้นจากงานเขียนของฝรั่งที่เกี่ยวข้องกับความ
คิดในยุคก่อนสมัยใหม่ หากแต่เป็นงานเขียนซึ่งผู้เขียน
ได้พบมาในฐานะคนสอนหนังสือ คำตอบที่น่าเสนอจึง
เป็นคำตอบที่วางอยู่บนฐานความรู้และการนึกคิดตรึก
ตรองมาตามหนทางที่ผู้เขียนได้รำเรียนมา และไม่แปลก
ใจเลยที่ผู้อ่านจะได้พบบทกับโสกราตีสเพลโตอริสโตเติล
รวมทั้งจิมินเลียนเพียรตอบ (อาจารย์พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์
แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ใน
หนังสือเล่มเดียวกันนี้อย่างไม่ขัดเขิน

Pre Modern จึงเป็นหนังสือที่น่าอ่านเล่มหนึ่ง
ที่ทำให้ผู้อ่านเป็น “คนแคระบนบ่ายักษ์” มองเห็นถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างเราในปัจจุบันกับคนโบราณ
ท่ามกลางคำถามที่ถามหาอยู่ตลอดเวลาว่า “มีอะไรใหม่ๆ
ไหม” ในยุคสมัยใหม่/หลังสมัยใหม่ อย่างในปัจจุบัน